

פעם נשאלתי על ידי כמה תלמידים כיצד אדם יכול להרגיש שהוא יצא ממצרים הרי באמת הוא לא היה שם? שאלתי אותם: מי ניצח במלחמת ששת הימים אנחנו או המצרים, הירדנים או הסורים? אמרו לי כולם בביטחון גמור: אנחנו!! מה זאת אומרת? שאלתי שוב ושוב, כולם התרעמו עלי: בודאי שאנחנו ניצחנו. הכנו אותם שוק על ירך וכו'. אחר כך שאלתי מישהו מכם נלחם ב"ששת הימים"? מישהו מכם חי בתקופה ההיא? איך אתם אומרים "אנחנו"? פה הם נאלמו דום. נכון שיש בימינו אנשים שזכו לשחרר את הכותל ולהיות שם, אבל אתם כולכם נערים צעירים? הם החלו להצטדק ולומר: נכון! לא היינו חיים במלחמה אבל עם ישראל ניצח וזה אומר שאנחנו ניצחנו. אמרתי להם שהם באמת צודקים, לא רק כלפי הדורות שחיים איתנו אלא גם כלפי הדורות שהיו. צריך לומר "אנחנו ניצחנו". האמת היא שלא רק בהצלחה צריך לומר "אנחנו". גם כלפי השואה צריך להרגיש כל אחד שהוא נשרף בשואה. שהוא גורש ועלה על המוקד באינקוויזציה. שלו עצמו נחרב בית המקדש. לכן הוא בוכה בתשעה באב. כך הגמרא מספרת על רבי יהודה בר אלעאי שהיה בוכה בערב תשעה באב כאילו מתו מוטל לפניו. למרות שהוא חי בדור אחרי חורבן בית המקדש. את ההרגשה זאת צריך להרחיב עד יציאת מצרים. כששואלים אותך מי יצא ממצרים אתה צריך לומר "אנחנו". ואותנו הוציא משם. ולא רק על זה צריך להרגיש כך, גם על האבות אברהם יצחק ויעקב צריך לומר אבותינו. וכך על כך דבר ודבר.

(הרב שמואל אליהו)